

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Simona Petrů
Téma:	Odchod Ruské federace z Rady Evropy a jeho dopad na ochranu lidských práv v zemi
Rozsah práce:	148 630 znaků¹
Datum odevzdání:	5. 12. 2022

Diplomová práce je zaměřena na ukončení členství Ruské federace v Radě Evropy v březnu 2022. Autorka, pokud není první, tak jedna z prvních, kdo se věnuje tomuto tématu v odborné práci na poli mezinárodního práva veřejného. Velkým přínosem práce je to, že diplomantka ovládá dobře ruštinu a mohla se tak věnovat studiu právních předpisů Ruské federace a literatury přímo v tomto jazyce. Pokud jde o název práce, nevím, zda bylo úplně vhodně použito slovní spojení „odchod Ruské federace z Rady Evropy“, protože to evokuje „odchod dobrovolný“, což je výklad slova „odchod“, který nabízí Akademický slovník současné češtiny.² Dle mého názoru by bylo lepší použít neutrálnější výraz jako „ukončení členství“ Ruska v Radě Evropy.

1. Aktuálnost a náročnost tématu

Jedná se o dobře zvolené a s ohledem na vývoj posledních událostí ve vztazích mezi Ruskem, Radou Evropy a jednotlivými členskými státy Rady Evropy, velmi aktuální téma. Zpracování tématu kladlo na diplomantku poměrně velké nároky, zejména s ohledem na to, že se jedná o nové téma, ke kterému zatím není odborná literatura. Téma ukončení členství Ruska v Radě Evropy je velmi úzké, což vyžadovalo především rozbor oficiálních prohlášení Ruska a Rady Evropy. Diplomantka se však rozhodla podívat se také na to, co předcházelo „odchodu“ Ruska z Rady Evropy a na širší kontext vývoje vztahů mezi Radou Evropy a tímto členským státem. Ke vztahu mezi Ruskem a Radou Evropy sice existuje odborná literatura, ale staršího data³ nebo literatura, která se věnuje pouze vztahům mezi Ruskem a jednotlivými orgány Rady Evropy.⁴ Komplexní zpracování tohoto tématu s údaji k roku 2022 diplomantka nabízí poprvé.

2. Formální a jazyková stránka práce, práce se zdroji

Rozsahem práce nejen odpovídá požadavkům kladeným na tento typ kvalifikačních prací na Právnické fakultě Univerzity Karlovy (108 000 znaků), ale je i přesahuje. Po formální i jazykové stránce je diplomová práce na velmi dobré úrovni. V práci se zřídka objevují gramatické chyby, překlepy či nesprávné formátování. S ohledem na politickou citlivost tématu ukončení členství Ruska v Radě Evropy by bylo vhodné se zamyslet nad vhodným použitím sémanticky zabarvených slovních spojení jako např. „vystoupení Ruska z Rady Evropy“ na straně 21.

¹ V souladu s článkem 43 Pravidel pro organizaci studia na PF UK rozsah vlastního textu diplomové práce včetně poznámek pod čarou je nejméně 108 000 znaků včetně mezer vlastního textu.

² Akademický slovník současné češtiny [cit. 2022-12-31]. URL: <https://slovníkcestiny.cz/heslo/dobrovoln%C3%BD%20odchod/0/40835>.

³ MALFLIET, K. PARMENTIER, S. *Russia and the Council of Europe: 10 Years After*, Palgrave Macmillan UK, 2010, ISBN 9780230240308.

⁴ *Russia and the European Court of Human Rights: The Strasbourg Effect*. Edited by Lauri Mälksoo and Wolfgang Benedek, Cambridge University Press, 2018. ISBN 9781108415736.

Pozitivně hodnotím seznam použitých zkratk na konci diplomové práce, avšak pro usnadnění práce s textem by bylo vhodnější umístit tento seznam na začátek diplomové práce. Některé zkratky však v tomto seznamu absentují (viz slovo „komisař“ s. 7 diplomové práce). Práce vychází z odpovídajícího množství primárních pramenů a sekundární literatury. Stálo by za to prozkoumat také texty, které se objevily v českém právním prostředí,⁵ jak tuto problematiku hodnotí česká právní věda, i když je pravda, že je k tématu málo informací. Způsob citování zdrojů diplomové práce je v pořádku.

3. Obsahová stránka práce

Diplomová práce se člení na úvod, tři kapitoly a závěr. Členění kapitol by mělo odpovídat názvu práce a jejímu hlavnímu cíli. Diplomantka si klade za cíl „zanalyzovat v širším mezinárodněprávním kontextu samotný akt vyloučení Ruské federace z Rady Evropy, ale také jeho příčiny, důsledky a účelnost“ (s. 2). A stanoví dvě hlavní výzkumné otázky:

1. Byl odchod Ruska z Rady Evropy nevyhnutelným krokem, ke kterému vztahy obou subjektů dlouhodobě nutně směřovaly, anebo se jednalo o přímou reakci na akt napadení Ukrajiny ze strany Ruské federace?

2. Měla Rada Evropy i po ruském napadení Ukrajiny v roce 2022 potenciál působit na lidskoprávní situaci v Rusku?

Odpověď na tyto otázky nalzáme v jednotlivých částech diplomové práce, a hlavně pak v závěru na stranách 60 až 62. Autorka konstatuje, že „i přes dlouhodobě napjatý vztah mezi Radou Evropy a Ruskou federací to byl až ruský akt agrese vůči Ukrajině v únoru 2022, který zapříčinil odchod Ruska, a bez něhož by nejspíše spolupráce mohla i přes komplikace pokračovat i nadále. Organizace v podstatě neměla jinou možnost než Rusko vyloučit, protože pravděpodobnost, že ji ruské úřady umožní nadále ovlivňovat situaci v zemi, byla již velmi nízká, a na druhou stranu cena nevyloučení mohla být velmi vysoká“ (s. 62 diplomové práce).

Celkově je práce velmi kvalitně zpracována, ale s ohledem na příliš ambiciózní snahy diplomantky popsat celkový stav ochrany lidských práv v Ruské federaci, jsou některé části diplomové práce napsány velmi povrchně (viz kapitoly 1.2. a 1.3.). Naopak, na některých místech autorka zbytečně věnuje prostor popisu obecně známých informací (např. s. 9 diplomové práce – regionální ochrana lidských práv).

4. Závěry a doporučení

Celkově lze poznamenat, že diplomová práce je zpracována na velmi dobré úrovni. Diplomantce se podařilo dosáhnout hlavního cíle práce. Autorku je nutno pochválit za aktivní přístup k zpracování diplomové práce a studium nejenom „západních“ zdrojů, ale i oficiálních informací Ruské vlády nebo dalších pramenů v ruském jazyce.

Závěrem doporučuji diplomovou práci s názvem *Odchod Ruské federace z Rady Evropy a jeho dopad na ochranu lidských práv v zemi* k obhajobě. Navrhuji předběžné hodnocení klasifikačním stupněm **velmi dobře až výborně** v závislosti na výsledku obhajoby.

⁵ I když toho není mnoho, viz např. Ruská federace po 26 letech opustila Radu Evropy [cit. 2022-12-31]. Více zde: <https://www.vclp.cz/news/ruska-federace-po-26-letech-opustila-radu-evropy/>.

5. Otázky pro ústní obhajobu

Na ústní obhajobě diplomové práce se navrhuji zabývat následujícími oblastmi:

1. Jak diplomantka nahlíží na znění článku 8 Statutu Rady Evropy (viz text čl. 8 Statutu: „*Člen Rady Evropy, který vážně porušil ustanovení článku 3, může být dočasně zbaven svého práva na zastoupení a požádán Výborem ministrů, aby vystoupil podle ustanovení článku 7. Jestliže takový člen nevyhoví takové žádosti, Výbor může rozhodnout, že tento člen přestává být členem Rady ode dne, který Výbor sám určí.*“) s tím, že Výbor ministrů nikdy nepožádal Rusko o vystoupení z Rady Evropy? Zda tímto Rada Evropy neporušila svoje procesní pravidla? Jak lze v kontextu článku 8 Statutu Rady Evropy nahlížet na žádost Ruska o vystoupení z Rady Evropy ze dne 15. března 2022 (viz s. 50 diplomové práce)? Můžeme to považovat za vyhovění implicitní žádosti Výboru ministrů o vystoupení? Pokud by tomu bylo tak, bylo rozhodnutí vyloučit Rusko pro nevyhovění žádosti Výboru ministrů správné z procesního hlediska nebo by se mělo postupovat podle článku 7 Statutu Rady Evropy? (čl. 7 Statutu: „*Její člen může vystoupit z Rady Evropy písemným oznámením svého rozhodnutí generálnímu tajemníkovi...*“).
2. Zda se podle názoru diplomantky může Rusko vrátit do Rady Evropy a za jakých podmínek? V jakém časovém horizontu by k tomuto mohlo teoreticky dojít?
3. Mělo podle názoru diplomantky rozhodnutí Výboru ministrů Rady Evropy ze dne 16. března 2022 přínos pro ochranu lidských práv v zemi a pro urovnání vztahů mezi Ruskem a Ukrajinou?

V Praze dne 31. 12. 2022

JUDr. Mgr. Alla Tymofeyeva, Ph.D.

oponent diplomové práce